

Val niet voor vals

Doorprik je bubbel

Op een ludieke manier leren de leerlingen hun (filter)bubbel doorprikken en zich openstellen voor meer en andere soorten informatie.

Doelstellingen

- ✓ **Begrijpen** waarom we bepaalde dingen wel/niet zien als we online gaan
- ✓ **Weten** op basis van wat onze (online) informatie voor ons geselecteerd wordt
- ✓ Leren bewuste **keuzes maken** om uit een filterbubbel te komen (of eruit te blijven)

Even praten

Wil je een korte herinnering van wat een filterbubbel nu ook alweer precies is en hoe onze informatie voor ons geselecteerd wordt? Bekijk dan eerst even de voorgaande activiteit 'Welkom in mijn bubbel'.

Is de filterbubbel goed of slecht?

Aan de ene kant is het natuurlijk **leuk** om vooral veel inhoud te zien dat je interesseert, en weinig dat je niet interesseert. Anders zou je waarschijnlijk niet lang op die media blijven. Bovendien kom je zo ook meer in contact met mensen die hetzelfde denken en dezelfde interesses hebben als jij, en dat voelt leuk. Daarnaast is het natuurlijk onmogelijk om alle online-informatie die er is te bekijken, dus moet je wel een keuze maken.

Anderzijds heeft zo'n online filterbubbel ook wel een gevaarlijk kantje. Door in zo'n bubbel te zitten krijg je namelijk steeds meer **eenzijdige informatie** te zien, en wordt je **eigen waarheid** alleen maar versterkt. Zo wordt het ook steeds moeilijker om een **evenwichtige mening** te volgen, gebaseerd op meerdere en verschillende bronnen. (Soms weet je zelfs niet dat die andere bronnen ook bestaan). Als je je nieuws haalt via sociale media of Google News, is er een grotere kans dat je enkel één kant van het nieuws ziet (bijvoorbeeld veel van een bepaalde politieke kant) en heel weinig van de andere kant.

Nood aan nuance

Er zijn in inspanningen (onder druk van ngo's, mensenrechtenorganisaties, politiek, ...) om algoritmen van sociale media te **veranderen** zodat ze een bredere diversiteit aan perspectieven tonen aan hun gebruikers. En hoewel deze algoritmes in zekere mate bijdragen tot de creatie van filterbubbels, zijn wij als mens eigenlijk de grootste 'dader'. Mensen hebben namelijk **van nature** de neiging om informatie op te zoeken die hun eigen bestaande **overtuigingen bevestigen**. En we kiezen er vaak voor om informatie waar we het niet mee eens zijn te vermijden of niet te geloven. Onze (online) filterbubbels worden dus eigenlijk vooral bepaald door ons **eigen surfgedrag** (en dat van onze online vrienden).

Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen een algoritme en een filterbubbel. Een algoritme is iets **technisch**, een berekening op de computer. Een filterbubbel is een **resultaat** (een situatie waarin iemand kan zitten) en het **gevolg** van – onder andere – je **eigen keuzes** en de algoritmes die gebruikt worden.

Hoe kom je uit die filterbubbel?

Er zijn verschillende dingen die je kunt doen om niet in zo'n filterbubbel terecht te komen en/of om uit zo'n bubbel te geraken:

- Ga opzoek naar **verschillende** bronnen (die niet per se hetzelfde zeggen). Verschillende kranten, nieuwswebsites, blogs, vlogs, artikelen,
- Probeer **zelf** je nieuws uit de **kranten/nieuwswebsites** te halen, in plaats van via sociale media of Google News, die op basis van hun algoritmes een selectie voor jou maken.
- Durf iets opzoeken over 'de andere kant'. Zelfs als je het er niet mee eens bent, is het goed om je op basis van verschillende meningen/stukjes informatie te laten informeren. Volg online bijvoorbeeld mensen en organisaties met **verschillende achtergronden en meningen**.
- Bezoek ook eens een **bibliotheek** of een fysieke boekenwinkel
- Gebruik een anonieme browser of incognito-modus of een zoekmachine zoals DuckDuckGo (die je zoekgeschiedenis niet opslaat) zodat je resultaten krijgt die **niet gepersonaliseerd** zijn.

Activiteit

Wat heb je nodig?

- Uitgeprinte en uitgenkipte versie van de 5 personages en hun context
- Uitgeprinte en uitgeknipte versie van de 5 opdrachten per personage
- Uitgeprinte en uitgeknipte stukjes rebus voor elke leerling die zijn/haar opdracht heeft volbracht

Voor je aan de activiteit begint is het een goed idee om enkele dingen aan de leerlingen te vragen. Wie kiest er wat ze te zien krijgen op sociale media, YouTube of Netflix? Hoe wordt die keuze gemaakt? Wat beslissen ze zelf en wat wordt er voor hen besloten? Waarom zien ze veel over sommige onderwerpen en weinig over andere? Leg vervolgens uit dat we – door een combinatie van onze eigen keuzes en keuzes van online platformen (zoals YouTube en TikTok) – maar een deel van het verhaal zien (filterbubbel). Leg uit dat het belangrijk is om dit te weten, omdat je **goed geïnformeerd** moet zijn als je **goede keuzes** wilt maken.

1. Doorprik je bubbel!

Om je leerlingen te leren hoe ze uit zo'n filterbubbel kunnen komen spelen we een spel. De bedoeling van het spel is om zo snel mogelijk – door middel van bepaalde acties – de fictieve personages uit het spel te helpen om uit hun bubbel te komen. De groepjes spelen tegen elkaar. Bekijk de bijlagen (werkblad) voor de **context** van de 5 personages, de **opdrachten** per personage en de **rebus** per personage.

Stap 1: verdeel de klas in gelijke groepjes. Maximum 5 leerlingen per groepje en maximum 5 verschillende groepjes.

Stap 2: Deel aan elk groepje 1 set uit (Context van het personage + 5 bijhorende opdrachten). De leerlingen lezen de context van hun personage voor aan de andere groepjes. Vervolgens verdelen de leerlingen onderling in hun groepje wie welke opdracht gaat doen.

Stap 3: Alle leerlingen beginnen tegelijkertijd aan hun opdracht. Als hun opdracht klaar is komen ze naar de leerkracht, die vervolgens valideert of ze hun opdracht goed hebben uitgevoerd. Als de opdracht volbracht is krijgen ze een stukje van een rebus. (Opgelet: 1 rebus per groepje). De leerlingen lossen zelf hun eigen stukje van de rebus op.

Stap 4: Als alle leerlingen hun opdracht goed hebben volbracht en hun stukje van de rebus hebben opgelost moeten ze de verschillende oplossingen van hun rebus samenleggen in hun groepje. Elk rebus vormt uiteindelijk een tip of een goede gewoonte om te hebben om uit je filterbubbel te komen. De eerste groep die de oplossing vindt wint.

2. Klasgesprek

Als alle groepen de oplossing van hun rebus hebben gevonden is het interessant om met de klas in gesprek te gaan. Wat waren de 5 tips of goede gewoonten? Welke opdrachten die ze moesten doen zouden ze ook zelf doen? Wat vonden ze moeilijk/makkelijk om te doen? Zouden ze nog andere dingen doen om uit de filterbubbel te blijven? Hoe kijken ze nu naar de informatie die ze online zien na deze activiteit?

Lessen

In een filterbubbel blijven zitten kan ervoor zorgen dat je niet genoeg geïnformeerd bent over sommige onderwerpen. Door enkele simpele acties kun je makkelijk uit die bubbel blijven, waardoor je beter geïnformeerd bent, en dat is belangrijk.

Doorprik je bubbel

De 5 personages en hun context

- Mo, 13 jaar, is dol op **gamen**, vooral schietspellen en online strategiegames. Hij spendeert veel tijd op **TikTok, Instagramgram en YouTube**, waar hij voornamelijk content volgt over gaming en technologie. Dit zorgt ervoor dat hij vooral video's en berichten ziet die zijn eigen interesses bevestigen, en hij nauwelijks in aanraking komt met andere perspectieven. Hoewel Mo creatief is en geïnteresseerd is in programmeren, heeft hij **geen oog voor andere mogelijke interesses of ideeën**. Hierdoor loopt hij het risico vast te blijven zitten in een eenzijdige digitale wereld.
- Lea, 14 jaar, is een fervente liefhebber van **mode en make-up tutorials** op **Instagramgram en TikTok**. Ze volgt vooral **influencers** die haar stijl en smaak bevestigen, waardoor ze zelden nieuwe trends of alternatieve stijlen tegenkomt. Naast mode houdt ze van dansen en zit ze bij een lokale dansgroep, maar haar onlinewereld is volledig gericht op fashion en beauty. Eva droomt ervan om zelf een influencer te worden, maar beseft niet dat ze in een **beperkte digitale bubbel** leeft. Hierdoor mist ze kansen om haar blikveld te verruimen en andere passies te ontdekken.
- Tom, 12 jaar, is gek op **voetbal** en volgt alle grote competities en spelers via **Instagramgram en YouTube**. Hij kijkt dagelijks naar video's van goals, trucjes en wedstrijdanalyses, wat ervoor zorgt dat zijn online wereld voornamelijk bestaat uit voetbalcontent. Tom praat weinig over andere onderwerpen omdat hij continu wordt blootgesteld aan nieuws en video's die zijn liefde voor voetbal voeden. Hoewel hij ook een talent heeft voor tekenen, krijgt hij **weinig prikkels om deze interesse te ontwikkelen**. Zo kan hij ongemerkt belangrijke kansen missen om andere talenten te ontplooiën.
- Sarah, 14 jaar, is erg begaan met **dierenwelzijn**. Op haar **sociale media** volgt ze vooral **veganistische influencers en activisten**, waardoor ze constant video's en artikelen ziet die haar overtuigingen bevestigen. Ze is gepassioneerd over haar levensstijl, maar merkt niet dat ze zich steeds meer **afsluit voor andere standpunten en ideeën**. Hoewel Sarah hard werkt voor haar dromen, wordt haar perspectief steeds eenzijdiger, wat het voor haar moeilijk maakt om genuanceerde gesprekken te voeren over andere thema's.
- Ibrahim, 13 jaar, is een **sciencefiction** fan die dol is op stripboeken, films en series in dat genre. Zijn online tijdlijn is volgepropt met **nieuws, recensies en fanfora** over superhelden en ruimte-avonturen. Hierdoor ziet hij bijna alleen nog maar informatie over dit specifieke genre, **wat zijn blik op andere vormen van kunst en cultuur beperkt**. Ibrahim besteedt uren aan het maken van fanart, maar doordat hij in een filterbubbel zit, krijgt hij weinig ruimte om andere creatieve invloeden of nieuwe inspiratiebronnen te ontdekken.

Doorprik je bubbel

De 5 opdrachten per personage

- **Mo**
 - Ga opzoek naar drie sociale media-accounts die iets vertellen over een interesse/hobby die Mo nu nog niet volgt maar misschien wel interessant zou kunnen vinden. (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
 - Ga opzoek naar drie accounts over de interesse/hobby van Mo die Mo zou kunnen volgen en interessant zou kunnen vinden (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
 - Ga opzoek naar informatie over de interesse/hobby van Mo. Vind 2 bronnen die er iets positief over zeggen en 2 bronnen die er iets negatief over zeggen. Gebruik verschillende soorten bronnen (nieuwsartikel, blogpost, sociale media post, video, ...)
 - Ga opzoek naar twee evenementen die met de interesses/hobby van Mo te maken hebben en waar Mo naartoe zou kunnen gaan.
 - Ga opzoek naar twee plekken die Mo kan bezoeken die te maken hebben met de interesse/hobby van Mo.
- **Lea**
 - Ga opzoek naar drie sociale media-accounts die iets vertellen over een interesse/hobby die Lea nu nog niet volgt maar misschien wel interessant zou kunnen vinden. (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
 - Ga opzoek naar drie accounts over de interesse/hobby van Lea die Lea zou kunnen volgen en interessant zou kunnen vinden (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
 - Ga opzoek naar informatie over de interesse/hobby van Lea. Vind 2 bronnen die er iets positief over zeggen en 2 bronnen die er iets negatief over zeggen. Gebruik verschillende soorten bronnen (nieuwsartikel, blogpost, sociale media post, video, ...)
 - Ga opzoek naar twee evenementen die met de interesses/hobby van Lea te maken hebben en waar Lea naartoe zou kunnen gaan.
 - Ga opzoek naar twee plekken die Lea kan bezoeken die te maken hebben met de interesse/hobby van Lea.
- **Tom**
 - Ga opzoek naar drie sociale media-accounts die iets vertellen over een interesse/hobby die Tom nu nog niet volgt maar misschien wel interessant zou kunnen vinden. (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
 - Ga opzoek naar drie accounts over de interesse/hobby van Tom die Tom zou kunnen volgen en interessant zou kunnen vinden (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
 - Ga opzoek naar informatie over de interesse/hobby van Tom. Vind 2 bronnen die er iets positief over zeggen en 2 bronnen die er iets negatief over zeggen. Gebruik verschillende soorten bronnen (nieuwsartikel, blogpost, sociale media post, video, ...)

Doorprik je bubbel

De 5 opdrachten per personage

• Tom

- Ga opzoek naar twee evenementen die met de interesses/hobby van Tom te maken hebben en waar Tom naartoe zou kunnen gaan.
- Ga opzoek naar twee plekken die Tom kan bezoeken die te maken hebben met de interesse/hobby van Tom.

• Sarah

- Ga opzoek naar drie sociale media-accounts die iets vertellen over een interesse/hobby die Sarah nu nog niet volgt maar misschien wel interessant zou kunnen vinden. (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
- Ga opzoek naar drie accounts over de interesse/hobby van Sarah die Sarah zou kunnen volgen en interessant zou kunnen vinden (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
- Ga opzoek naar informatie over de interesse/hobby van Sarah. Vind 2 bronnen die er iets positief over zeggen en 2 bronnen die er iets negatief over zeggen. Gebruik verschillende soorten bronnen (nieuwsartikel, blogpost, sociale media post, video, ...)
- Ga opzoek naar twee evenementen die met de interesses/hobby van Sarah te maken hebben en waar Sarah naartoe zou kunnen gaan.
- Ga opzoek naar twee plekken die Sarah kan bezoeken die te maken hebben met de interesse/hobby van Sarah.

• Ibrahim

- Ga opzoek naar drie sociale media-accounts die iets vertellen over een interesse/hobby die Ibrahim nu nog niet volgt maar misschien wel interessant zou kunnen vinden. (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
- Ga opzoek naar drie accounts over de interesse/hobby van Ibrahim die Ibrahim zou kunnen volgen en interessant zou kunnen vinden (YouTube, Instagram, TikTok, ...).
- Ga opzoek naar informatie over de interesse/hobby van Ibrahim. Vind 2 bronnen die er iets positief over zeggen en 2 bronnen die er iets negatief over zeggen. Gebruik verschillende soorten bronnen (nieuwsartikel, blogpost, sociale media post, video, ...)
- Ga opzoek naar twee evenementen die met de interesses/hobby van Ibrahim te maken hebben en waar Ibrahim naartoe zou kunnen gaan.
- Ga opzoek naar twee plekken die Ibrahim kan bezoeken die te maken hebben met de interesse/hobby van Ibrahim.

Doorprik je bubbel

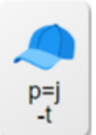

Rebussen per groepje - 1 kolom (rebus stukje + vakje om oplossing op te schrijven) per leerling

Mo

 p=j -n	 er=lj	 -a	 bl=v	 d=l	 fo=e -u	 h=k d=t	 m=v	 -r	 -be	 n=l

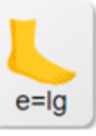

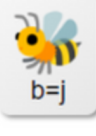
Antwoord: Je bekijkt verschillende kanten van het verhaal

Lea

 p=j -t	 k=h r=l	 ko=j	 -r g=f	 -p li=rma	 l=t	 k=v en=ch	 -p	 -ur	 j=br g=n	

Antwoord: Je haalt je informatie uit verschillende bronnen

Tom

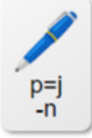

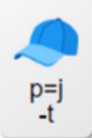
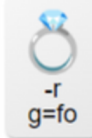
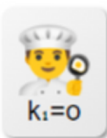

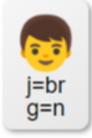
 as=e	 e=lg	 ki=o	 k=m r=n	 p=m	 k=d	 -l	 s=n	 jo=i	 m=d	 b=j

Antwoord: Je volgt ook mensen met andere meningen dan jij

Doorprik je bubbel

Rebussen per groepje - 1 kolom (rebus stukje + vakje om oplossing op te schrijven) per leerling

Sarah

 p=j -n	 n=lt	 p=j -t	 -r g=fo	 k ₁ =o	 l=t	 -k -ie	 -tj	 j=br g=n

Antwoord: Je haalt je info ook uit offline bronnen

Ibrahim

 b=j -l	 t ₁ =g -r	 k ₁ =o	 wo=ze	 bi=op n=ek	 p=n -d	 -r g=f	 -p li=rma

Antwoord: Je gaat ook zelf opzoek naar informatie